

निर्धारित कार्यम् 3 Assignment No. 3

कक्षा- अष्टमी Class – VIII

संस्कृत- पाठ- 9 और व्याकरण

सत्र - 2013-14

प्र.1 अपठित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत-

अस्मिन् संसारे एकतायाः भावना सर्वेषु प्राणिषु दृश्यते। पशवः अपि विपत्तिं दूरीकर्तुं मिलित्वा एवं वसन्ति पृथक् भावः तेषां विनाशाय एवं भवति। एकतायाः अभावे राष्ट्राणि विनश्यन्ति। सम्प्रति अपि अस्माकं राष्ट्रं जातिषु सम्प्रदायेषु विभक्तमस्ति। यदि वयं राष्ट्रस्य इतिहासात् ऐक्यस्य शिक्षाम् अद्यापि न गृहणीमः तर्हि अस्माकं विनाशः निश्चितः अस्ति।

एकपदेन उत्तरत -

1. संघस्य भावना कुत्र दृश्यते ?
2. के मिलित्वा तिष्ठन्ति ?
3. कस्याः अभावे राष्ट्राणि विनश्यन्ति ?
4. पृथक्- भावः किमर्थम् भवति ?

यथानिर्देशम् उत्तरत -

1. 'दृश्यते' इति क्रियापदस्य किं कर्तृपदम् अत्र अस्ति ?
क- संसारे ख- एकतायाः ग- प्राणिषु
2. 'राष्ट्राणि' इति कर्तृपदस्य क्रियापदम् किम् ?
क- विनश्यन्ति ख- वसन्ति ग- भवति
3. युष्माकं इत्यस्य विलोम शब्द लिखत।
क- अस्मत् ख- अस्मान् ग- अस्माकम्

प्र.2 विशेषण विशेष्य मेलनं कुरुत

अ	ब
1. राज्ये	भट्टैः
2. मुगलशासकस्य	प्रतापः
3. विश्वस्तैः	अवस्थिते
4. निराशः	अकबरस्य
5. व्याकुलाः	अमात्याः
6. उपविष्टाः	सैनिकाः
7. उपस्थिताः	जनाः
8. देशभक्तः	नृपः

प्र.3 मज्जूषातः विपरीतार्थक पदानि चित्वा लिखत -

विपत्तिम् , देशद्रोही , विजेता , तत्परः , परगृहेषु , सुखी
परतन्त्रः , तत्पराः , परतन्त्रः , विघटनं , आशान्वितः

1. देशभक्तः	7. संगठन
2. व्याकुलाः	8. स्वतन्त्रः
3. दुःखी	9. स्वगृहेषु
4. उत्साहितः	10. पराजितः
5. विजयः	11. सम्पत्तिम्
6. विघटनः	12. निराशः

प्र.4 रेखांकित पदानि आधृत्य प्रत्यय विभाजनं कुरुत।

1. प्रतापः विश्वस्तैः भटैः सह प्रसादं परित्यज्य वने वसति।
2. प्रतापः वने उषित्वा देशस्य स्वतन्त्रतायै प्रयत्नशीलः अस्ति।
3. सैनिकाः देशत्यागं कर्तुम् इच्छन्ति।
4. प्रतापः धनं प्राप्य उत्साहितः भवति।
5. भामाशाहं दुःखिनं दृष्ट्वा सैनिकाः क्रन्दनं कुर्वन्ति।

प्र.5 उचित पदं चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत -

1. अध्यापकः क्रुध्यति।
छात्रान् , छात्रेभ्यः , छात्रेषु
2. नमः।
इन्द्रम् , इन्द्रेण , इन्द्राय
3. स्वस्ति।
प्रजाभ्यः , प्रजानाम् , प्रजाः
4. सः विभेति।
कुक्कुरः , कुक्कुरेण , कुक्कुरात्
5. बालः पठति।
आचार्येण , आचार्यम् , आचार्यात्
6. ऋते न मुक्तिः।
ज्ञानं , ज्ञानेन , ज्ञानात्
